

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

пр. Перемоги, 10, м. Київ, 01135, тел. (044) 481-32-21, факс (044) 236-10-49
E-mail: ministry@mon.gov.ua, код ЄДРПОУ 38621185

Від _____ № _____

На № _____ від _____

Міністерство освіти і науки,
молоді та спорту Автономної
Республіки Крим, органи
управління освітою обласних,
Київської та Севастопольської
міських державних адміністрацій

Загальноосвітні навчальні заклади

Про організацію діяльності
благодійних фондів у
загальноосвітніх навчальних
закладах

З метою удосконалення організації діяльності благодійних фондів у загальноосвітніх навчальних закладах та на виконання пункту 3.3. протоколу наради під головуванням Прем'єр-міністра України М. Азарова від 04.11.2013 (далі – протокол наради), Міністерство надсилає для практичного використання методичні рекомендації з питань організації діяльності благодійних фондів у загальноосвітніх навчальних закладах, що додаються.

Просимо вжити відповідних заходів для недопущення порушень у діяльності благодійних фондів у загальноосвітніх навчальних закладах, забезпечити систематичний контроль за дотриманням законодавства у сфері отримання, використання та обліку благодійних внесків для потреб загальноосвітніх навчальних закладів, в тому числі, в частині оприлюднення відповідної інформації про надходження та використання благодійних внесків у встановленому порядку, а також надати пропозиції щодо удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності благодійних фондів у загальноосвітніх навчальних закладах.

Додаток: на 6 арк.

Заступник Міністра

Б. М. Жебровський

Додаток
до листа Міністерства освіти
і науки України
від 28.11.2013 № 1/9-848

**Методичні рекомендації
з питань організації діяльності благодійних фондів
у загальноосвітніх навчальних закладах**

Освіта - основа інтелектуального, культурного, духовного, соціального, економічного розвитку суспільства і держави, що включає в себе всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, розвиток її талантів, розумових і фізичних здібностей, виховання високих моральних якостей, формування громадян, здатних до свідомого суспільного вибору, збагачення на цій основі інтелектуального, творчого, культурного потенціалу народу, підвищення освітнього рівня народу, забезпечення народного господарства кваліфікованими фахівцями.

З метою зміцнення матеріально-технічної та навчально-методичної бази навчальних закладів, а також для поліпшення умов для навчання та виховання дітей дошкільного та шкільного віку існує практика надання благодійних внесків від батьків учнів або вихованців.

Вважаємо, що більшість порушень у цій сфері виникає у зв'язку із відсутністю інформації та недостатньою обізнаністю в питанні особливостей отримання благодійної допомоги для потреб навчальних закладів, її надання відповідно до вимог законодавства України, а також створення, організації та діяльності благодійного фонду, що, у свою чергу, викликає відповідні звернення стосовно надання інформації та роз'яснень законодавства, що регулює суспільні відносини у сфері благодійної діяльності.

Таким чином, з метою недопущення порушень вимог законодавства у вищевказаній сфері діяльності інформуємо.

Основними нормативно-правовими актами, що урегульовують питання у сфері благодійної діяльності є:

1) Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05 липня 2012 року № 5073-VI;

2) Бюджетний кодекс України (в частині питань, пов'язаних з благодійною діяльністю);

3) Порядок розподілу товарів, отриманих як благодійна допомога, та контролю за цільовим розподілом благодійної допомоги у вигляді наданих послуг або виконаних робіт, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 17 серпня 1998 року № 1295 (далі - Порядок № 1295);;

4) Порядок отримання благодійних (добровільних) внесків і пожертв від юридичних та фізичних осіб бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного

виховання для потреб їх фінансування, затверджений постановою Кабінету Міністрів України від 04 серпня 2000 року № 1222 (далі - Порядок № 1222);

5) Інструкція з обліку запасів бюджетних установ, затверджена наказом Державного казначейства України від 08 грудня 2000 року № 125 (далі – Інструкція № 125);

6) Положення з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, затверджене наказом Міністерства фінансів України від 26 червня 2013 року № 611.

Водночас, ключовим нормативним документом у сфері благодійної діяльності, що визначає загальні засади благодійної діяльності в Україні, забезпечує правове регулювання відносин у суспільстві, спрямованих на розвиток благодійної діяльності, утвердження гуманізму і милосердя, забезпечує сприятливі умови для утворення і діяльності благодійних організацій, є саме Закон України «Про благодійну діяльність та благодійні організації» від 05 липня 2012 року № 5073-VI (далі - Закон), що набрав чинності 3 лютого 2013 року.

Закон визначив чіткі норми законодавчого урегулювання благодійної діяльності, визначив структуру і запровадив в дію види благодійних організацій, сфери та порядок управління ними. Зокрема, пунктом 2 статті 3 Закону встановлено виключний перелік сфер благодійної діяльності, цілями якої є надання допомоги для сприяння законним інтересам бенефіціарів у цих сферах, а також їх розвиток і підтримка. Поряд з іншими до цих сфер віднесено освіту, опіку і піклування, соціальний захист, соціальне забезпечення, соціальні послуги і подолання бідності; культуру та мистецтво, охорону культурної спадщини; сприяння здійсненню державних, регіональних, місцевих та міжнародних програм, спрямованих на поліпшення соціально-економічного становища в Україні.

1. Особливості надання благодійної допомоги

Питання щодо порядку надання благодійної допомоги благодійними організаціями або визначення вимог до отримання, використання та обліку благодійних (добровільних) внесків і пожертв (далі - благодійні внески) від юридичних та фізичних осіб - резидентів і нерезидентів (далі - благодійники) безпосередньо бюджетними установами і закладами освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, культури, науки, спорту та фізичного виховання (далі — набувачі) урегульовано Порядком № 1222.

Благодійна допомога може подаватися до навчальних закладів як від фізичних осіб та юридичних осіб приватного права (благодійників), так і від юридичних(благодійна організація) у вигляді:

1) безоплатної передачі у власність бенефіціарів коштів, іншого майна, а також безоплатного відступлення бенефіціарам майнових прав;

2) безоплатної передачі бенефіціарам права користування та інших речових прав на майно і майнові права;

3) безоплатної передачі бенефіціарам доходів від майна і майнових прав;

4) безоплатного надання послуг та виконання робіт на користь бенефіціарів і ін. (статті 5 Закону).

Частиною третьою статті 5 Закону встановлено, що отримання бенефіціарами благодійної допомоги від благодійників не може бути підставою для обмеження чи припинення будь-яких інших видів допомоги, виплат чи пільг, визначених законами України.

2. Оформлення бухгалтерської та фінансової звітності у сфері надання благодійної допомоги

У відповідності до пункту 2 Порядку № 1222, благодійні внески можуть надаватися благодійниками навчальним закладам у грошовій формі для потреб їх фінансування за напрямками видатків, визначеними благодійником, а також як товари, роботи, послуги. Якщо благодійником конкретні цілі використання коштів не визначено, шляхи спрямування благодійного внеску визначаються керівником установи, закладу - набувачів відповідно до першочергових потреб, пов'язаних виключно з основною діяльністю установи, закладу.

Основою для отримання благодійної допомоги являється оформлення первинних документів (наприклад, підписання договору щодо надання благодійної допомоги між юридичною особою та набувачем цільового характеру або без його зазначення).

Крім цього, у випадку прийняття благодійної допомоги у вигляді майна у товарній формі, на підставі пункту 6.2 Положення з бухгалтерського обліку необоротних активів бюджетних установ, затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 26 червня 2013 року № 611 та з метою правильного оформлення благодійної допомоги, необоротні активи, отримані безоплатно у вигляді безповоротної допомоги, дарунка, приймаються комісією, створеною наказом керівника навчального закладу, до складу якої обов'язково входить працівник бухгалтерії та представник установи вищого рівня. Складаючи вищезазначений акт щодо отримання благодійної допомоги у вигляді запасів, комісія повинна керуватися Інструкцією № 125, у відповідності до пункту 2 якої у складі запасів обліковуються такі оборотні активи:

- 1) сировина та матеріали,;
- 2) продукти харчування;
- 3) тара ;

4) готова продукція та інші матеріальні ресурси установи, що передбачаються використовувати протягом одного року.

В акті повинно бути зафіксовано найменування, кількість і вартість отриманих матеріальних цінностей за ринковими вільними цінами на їх аналогічні види та ставиться відповідний інвентарний номер, про що робиться запис в акті прийняття цінностей. При цьому, згідно з Планом рахунків бухгалтерського обліку бюджетних установ, затвердженим наказом Міністерства фінансів України від 26 червня 2013 року № 611, дані акту відображаються у бухгалтерському обліку.

3. Організація благодійного фонду

Статтею 13 Закону визначені такі види благодійної організації як:

1) благодійне товариство - благодійна організація, яка створена не менше ніж двома засновниками та діє на підставі статуту (п. 2 ст. 13 Закону);

2) благодійна установа - благодійна організація, установчий акт якої визначає активи, які один або кілька засновників передають для досягнення цілей благодійної діяльності за рахунок таких активів та/або доходів від таких активів. Установчий акт благодійної установи може міститися в заповіті. Засновник або засновники благодійної установи не беруть участі в управлінні благодійною установою. Благодійна установа діє на підставі установчого акта (п. 3 ст. 13 Закону);

3) благодійний фонд - благодійна організація, яка діє на підставі статуту, має учасників та управляється учасниками, які не зобов'язані передавати цій організації будь-які активи для досягнення цілей благодійної діяльності. Благодійний фонд може бути створено одним чи кількома засновниками. Активи благодійного фонду можуть формуватися учасниками та/або іншими благодійниками (п. 4 статті 13 Закону).

Варто зазначити, що у відповідності до норм Закону:

1) не потребують перереєстрації благодійні організації, які були зареєстровані до дня набрання ним чинності (ч. 2 Прикінцевих положень Закону);

2) скасовано реєстрацію благодійної організації за територіальною ознакою (п. 3 статті 11 Закону);

3) скорочено строки реєстрації благодійних фондів та установ, які набувають прав та обов'язків юридичної особи з моменту їх державної реєстрації.(п. 1 статті 15 Закону).

4. Установчі документи благодійного фонду

Основним установчим документом благодійного товариства та благодійного фонду є статут. Установчим документом благодійної установи є установчий акт. Установчі документи благодійної організації затверджуються засновником (засновниками) благодійної організації або уповноваженими ними особами та відповідно до частини другої ст. 14 Закону повинні містити:

найменування благодійної організації;

цілі та сфери благодійної діяльності(обов'язкова вказівка на надання благодійної допомоги для відповідного закладу освіти);

органи управління благодійної організації, їх склад, компетенцію, порядок діяльності та прийняття ними рішень;

порядок призначення, обрання або затвердження членів органів управління благодійної організації, крім вищого органу управління благодійного товариства та благодійного фонду, їх заміщення, зупинення їх повноважень, припинення їх повноважень (відкликання);

порядок внесення змін до установчих документів благодійної організації;

джерела активів (доходів), порядок контролю і звітності благодійної організації;

підстави та порядок припинення благодійної організації, у тому числі порядок розподілу активів;

умови та порядок прийняття до складу учасників благодійного товариства чи благодійного фонду, права та обов'язки учасників, а також умови та порядок їх виключення зі складу учасників благодійного товариства чи благодійного фонду.

5. Створення благодійної організації

Засновниками благодійних організацій відповідно до статті 12 Закону можуть бути дієздатні фізичні та юридичні особи, крім органів державної влади, органів місцевого самоврядування, інших юридичних осіб публічного права, які ухвалюють рішення про утворення благодійних організацій, затверджують їх установчі документи та склад органів управління, а також інші рішення, пов'язані з утворенням та державною реєстрацією благодійних організацій. Однак, частиною другою ст. 4 вищевказаного закону встановлені також і обмеження щодо політичних партій, кандидатів на виборні посади на державній або іншій публічній службі як суб'єктів благодійної діяльності, що визначаються законами України.

Благодійні товариства та благодійні фонди можуть мати, крім засновників, інших учасників, що вступили до їх складу в порядку, встановленому статутами таких благодійних товариств або благодійних фондів (частина третя статті 12 Закону). Оскільки благодійні організації набувають прав та обов'язків юридичної особи з моменту їх державної реєстрації, то державна реєстрація благодійних організацій проводиться відповідними реєстраторами за місцезнаходженням благодійних організацій відповідно до Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців» (статті 15 Закону).

Крім того, частиною першою та третьою статті 11 Закону визначено, що метою благодійних організацій не може бути одержання і розподіл прибутку серед засновників, членів органів управління, інших пов'язаних з ними осіб, а також серед працівників таких організацій, проте благодійні організації самостійно визначають сфери, види, місце (територію), строки і бенефіціарів благодійної діяльності в установчих документах, благодійних програмах або інших рішеннях органів управління.

Водночас, на працівників благодійних організацій поширюється законодавство про працю, загальнообов'язкове державне соціальне страхування та соціальне забезпечення.

6. Звітність благодійних організацій

Пунктом 1 та 3 статті 17 Закону встановлено, що благодійні організації складають та подають фінансову, статистичну та іншу обов'язкову звітність у порядку, встановленому законом. Інформація про структуру та розмір доходів і

витрат благодійних організацій, а також умови використання їх активів для благодійної діяльності не є конфіденційною інформацією або комерційною таємницею. Звітність благодійних організацій може містити інформацію про особу благодійників або бенефіціарів за умови згоди благодійників, бенефіціарів або їх правонаступників чи законних представників, якщо інше не визначено законом.

Слід звернути увагу, листом Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України «Щодо оприлюднення інформації про використання благодійних та спонсорських внесків» від 15.04.2011 № 1/9-289 з метою запобігання фінансових зловживань та хабарництва у навчальних закладах, нецільового використання батьківських внесків, а також уникнення безсистемних та неконтрольованих зборів коштів з батьків, забезпечення доступності та безоплатності освіти в державних і комунальних навчальних закладах доручено керівникам навчальних закладів:

систематично проводити звітування перед батьківською та педагогічною громадськістю про використання благодійних та спонсорських коштів;

забезпечити постійне інформування громадськості про надходження та використання благодійних внесків шляхом розміщення відповідних матеріалів на веб-сайтах навчальних закладів та у місцевих засобах масової інформації;

провести відповідну роз'яснювальну роботу серед громадськості щодо заборони примусового стягнення коштів з батьків у вигляді благодійних внесків.

Керівники місцевих органів управління освітою, навчальних закладів несуть персональну відповідальність за дотримання вимог законодавства щодо збору благодійних, спонсорських внесків та прозорості їх використання.